

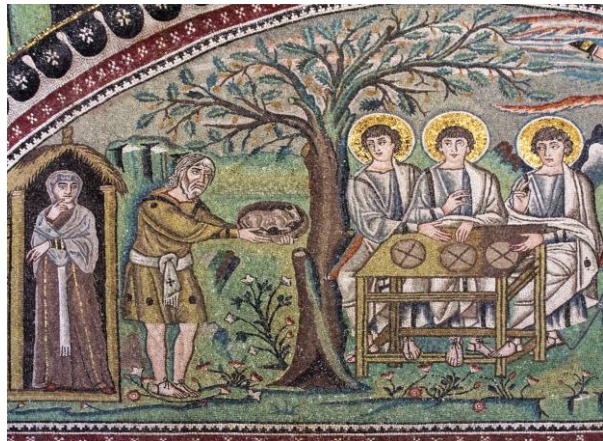
Mensen tot gastvrijheid geroepen

Voorganger: Ds. Jurjen Zeilstra
Regenboogkerk Hilversum

Schriftlezing Oude Testament: Genesis 18: 1-8

Schriftlezing Brieven: Romeinen 11: 33-36

Schriftlezing Evangelie: Matteüs 28: 18-20

De gastvrijheid van Abraham, Genesis 18, Mozaïek
basiliek San Vitale, 6^e eeuw, Ravenna Italië

Inleiding

Mensen zijn in Godsnaam elkaar tot zegen gesteld. Het komt erop aan deze opdracht echt te horen, te beluisteren in al die momenten dat er een glimp van God op je weg verschijnt. Het mooie van Abraham is dat hij spontane gastvrijheid kan tonen zelf vóórdát hij weet wie het is die er bij hem aanklopt. Zo mogen ook wij open staan, beschikbaar zijn, en ons laten verrassen. Een kind kan ons bij de hand nemen en ons Gods scheppingskracht opnieuw doen ontdekken.

Prediking

Gemeente van Christus,
op talloze manieren worden mensen in dit leven door God tot gastvrijheid geroepen. Het is waardevol om op die manier naar het leven te leren kijken. Er is in dit verband een diepe spirituele betekenis te ontwaren in de ontmoeting met onbekenden. Dat is een oeroude en wereldwijd beleefde waarde. Het verhaal van Abraham en Sara en de drie gasten dat in Genesis 18 wordt verteld, staat in de vertelkunst van de wereld niet op zichzelf. Ook in, bijvoorbeeld, oude Griekse mythen en volksverhalen, komt het motief al voor. Onder andere in het prachtige verhaal van Philemon en Baucis, dat door de Romeinse schrijver Ovidius is opgenomen in de *Metamorfosen*.¹

Er was eens een echtpaar, een stokoude man en een oude vrouw, Philemon en Baucis, net als Abraham en Sara, kinderloos. Zij leefden in Tyana, een stadje in centraal Anatolië, het zuiden van het huidige Turkije. Het waren arme mensen en ze woonden in een klein hutje, maar ze hadden het hart op de goede plaats. Op een dag kregen ze bezoek van twee vreemdelingen, een grote en een kleine man, die zeiden overal tevergeefs onderdak te hebben gezocht. Terwijl ze maar heel weinig te bieden hadden, heetten Philemon en Baucis de mannen hartelijk welkom en begonnen meteen een heerlijke maaltijd klaar te maken. Zonder aarzelen maakten ze hun laatste kruik wijn open en ze waren zelfs van plan om de enige gans die ze hadden voor de gasten te slachten. Maar dan gaan er vreemde dingen gebeuren. De wijn raakt niet op en de gans vlucht voor Baucis weg tussen de benen van de grootste gast. Tenslotte openbaren de gasten hun ware identiteit. Het zijn de oppergod Zeus en zijn rechterhand en boodschapper Hermes. Daarop straffen de goden de streek met een zondvloed. Alleen de hut van Philemon en Baucis wordt gespaard. Ontroerend vind ik het slot. Als Zeus zegt dat hij hun zal geven wat zij maar wensen, is het hun diepste verlangen om de goden nog lang te dienen en dan tegelijk te sterven. Hun kleine hut verandert daarop in een grote tempel en op de dag, vele jaren later, dat een van hen beiden sterft, worden zij beiden veranderd in bomen: de een in een eik, de ander in een linde.

¹ Ovidius, *Metamorfosen*, boek 8, 626-724. Vgl. https://nl.wikipedia.org/wiki/Philemon_en_Baucis

Zo staan Philemon en Baucis samen nog tot mensenheugenis voor de tempel als stille getuigen van de waarde van gastvrijheid en de eerbied voor de goden, de takken verstrengeld in liefde.

Het motief waar het om gaat in de vraag om de gastvrijheid, is dat het goddelijke altijd onverwacht op het punt staat zich te openbaren. Het is gemakkelijk herkenbaar in het verhaal van Abraham en Sara, maar komt ook terug in het Nieuwe Testament. In Hebreeën 13, 1-2 lezen we:

Hou de onderlinge liefde in stand en houd de gastvrijheid in ere, want zo hebben sommigen zonder het te weten engelen ontvangen.²

En er is ook het interessante verhaal van de apostelen Paulus en Barnabas, die erop uit gingen om het evangelie te verkondigen en die eens in de stad Lystra, niet eens zover van de plaats waar het verhaal van Philemon en Baucis wordt gesitueerd, door de burgers van die stad werden aangezien voor de goden Hermes en Zeus.³ Allen met grote moeite ontkomen deze vreemdelingen eraan in Lystra als goden te worden vereerd. En vergeet niet al die sprookjes waarin een armoedige figuur die incognito langs de weg als oude vrouw of bedelaar aan de held vraagt om wat brood, maar plotseling een fee blijkt te zijn of een tovenaars, die in staat is om wensen te vervullen.

Het tegenbeeld is ongastvrijheid. Die leidt individueel tot vervloekingen en de dood. Direct na het bezoek aan de tent van Abraham bij de eiken van Mamre, gaan twee van de gasten, die engelen van God blijken te zijn, door naar de stad Sodom. Je hoeft geen ingevoerde bijbellezer te zijn om te weten hoe dat afliep. De inwoners van Sodom zijn niet alleen ongastvrij. Zij zijn erop uit de gasten te misbruiken. De bijbelschrijver waarschuwt iedere lezer. Een samenleving die op die manier met gasten omgaat, bewerkt de eigen ondergang.

Het is vandaag Zondag Trinitatis. Dat is de Zondag van de Drievuldigheid. Na het Kerstfeest, waarbij wij de inwoning van Gods liefde onder de mensen vierden en Paasfeest, waarbij wij vierden dat Gods Zoon zich gaf voor allen die hem waren toevertrouwd en Pinksteren, waarbij de vonk van ons geloof mocht worden aangewakkerd door Gods Geest en ons vertrouwen weer groeide dat wij in onze kleine daden vruchten mogen zien van grote waarde in Gods Koninkrijk van vrede en recht, wordt nu in de kerk een feestelijke kroon gezet. Er is een onlosmakelijke verbondenheid van Vader, Zoon en heilige Geest. Dat is zo, niet omdat wij mensen dat zo mooi kunnen bedenken of precies zouden weten hoe dat zit. De drie-eenheid mag worden gevierd als een rijke dynamiek, als de inwerking van het een op het ander en als een inspiratie tot bouwen en groeien, ook, nee zelfs in deze tijd.

Wie vandaag 'drie-eenheid' zegt, is, als het goed is, niet bezig het geloof te bolsteren, uit te leggen, of te verdedigen. Wie 'drie-eenheid' zegt, spreekt zijn verbazing uit en zijn bewondering, verstilling en stelt zich open om zich te laten inspireren. Het is zoals de apostel Paulus schrijft:

Hoe onuitputtelijk zijn Gods rijkdom, wijsheid en kennis, hoe ondoorgroendelijk zijn oordelen en hoe onbegrijpelijk zijn wegen.⁴

Ten diepste blijft God zelf een groot mysterie, en het ingevoerd worden in de taal om over hem te spreken, is een inwijding en een leerschool. Het leven zelf is het stramien.

---

² Hebreeën 13, 1-2.

³ De grote Barnabas met zijn volgens de traditie weelderige haardos als Zeus, de kleine kale Paulus vlot van tong, als de boodschapper van de goden, Hermes. Handelingen 14, 11-12.

⁴ Romeinen 11,33.

Onze ervaringen de weefdraden. Maar de bijbelse aanmoediging hebben wij wel nodig, want in alle eerlijkheid, God ontmoeten spreekt geenszins vanzelf. Niet dat dit ooit zo zou zijn geweest. Maar mensen vinden het nu eenmaal moeilijk om onbevooroordeeld te ontvangen. Wij ontvangen niet zomaar iedereen in ons huis. Dat is begrijpelijk. We ontvangen ook niet zomaar iedereen van harte in ons land. Het woord vijand 'hostis' in het Latijn, is taalkundig verwant aan gastvriend 'hospes'. Wij zijn op onze hoede voor het vreemde, en dat is ook niet zonder reden, tot op de dag van vandaag. Xenofobie, de angst voor de vreemdeling staat tegenover xenofilie, de liefde voor degene die je niet kent. Het zal altijd balanceren zijn. Maar zonder een open houding zullen wij niet alleen van de ander met een kleine letter, maar ook van de Ander met een hoofdletter, in deze wereld bitter weinig gewaarworden.⁵ En ook die ervaring kennen we in deze geseclariseerde materiële wereld, waarin het leven in alle welvaart plat lijkt te zijn geworden.

Geef de moed nooit op. Wij mogen klein beginnen. Gelukkig komen er levenslang nieuwe uitdagingen op onze weg. De macht waarvan wij Jezus in het evangelie horen spreken bij het afscheid van zijn leerlingen is daarbij geen dwingende macht, geen uitvergroting van menselijke macht, maar liefdemacht. Dat is iets goddelijks. Samen mogen wij vorm geven aan het levende lichaam van Christus in de wereld. Dat is per definitie gastvrij. Zo is Jezus met ons, zoals de evangelist het heeft opgenomen, 'tot aan de voltooiing van deze wereld'.⁶

Ondertussen wordt gastvrijheid op talloze wijzen verleend, niet in de laatste plaats aan kinderen. Het verhaal van Abraham en Sara loopt, te midden van al dan niet verleende gastvrijheid, uit op de geboorte van een kind. De belofte is 'Er wordt gelachen'. Dat betekent zijn naam, Izaäk, *er is vreugde!* 'Samen wordt er genoten', vertaal ik vrij. Een Godsontmoeting blijft nooit zonder gevolgen, maar is altijd een opening naar de toekomst. Voor het zo wezenlijke deel van het jonge leven, zal er een kind bij jou te gast zijn. Jij vader, jij moeder, jullie worden in naam van God geroepen een tijdlang beschermend, betrouwbaar en liefdevol gastheer en gastvrouw te zijn voor deze kleine gast, in wie je Gods nabijheid mag herkennen. Geen enkel kind is bezit van zijn ouders. Eens gaat je kind de wereld in. Aan jullie de opdracht Flore toe te rusten voor die dag. Ook dan blijft God een naam voor de bron van al het goede in het leven. Ook andere namen kunnen aan die bron gegeven worden. En je weet niet hoe haar leven zal gaan. Ieder kind is tenslotte zelf onmiddellijk tot God. Dat is wat wij vieren wanneer de heilige doop mag worden bediend, in de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest.

Amen.

Uitzending en zegen

Waar jullie ook zijn, hoe je omstandigheden ook zijn, weest ervan verzekerd dat Gods liefde een machtig veld vormt van onderlinge betrokkenheid, wereldwijd. Overal waar oprechte gastvrijheid de kans krijgt, ga je iets zien van Gods liefdevolle aanwezigheid. Dat is vandaag de kracht van Vader, Zoon en heilige Geest.

De genade van Jezus Christus,
de liefde van God,
de verbondenheid met de heilige Geest,
is met jullie allemaal.

⁵ Vgl. visie van Levinas op de ander. Levinas, E., *De totaliteit en het Oneindige. Essays over de exterioriteit*, vert. Th de Boer en Chr. Bremmers, Baarn 1987, 247 e.v.

⁶ Matteüs 28,20b.